

Честит Международен ден на горите 2020!
Здраве, живот и професионални успехи!

яз. Искър
снимка Йордан ДАМЯНОВ

Българска

Издание
на Съюза
на лесовъдите
в България

ГОРА

ISSN 1312-7055

Брой 2 (76), год. XVI, март 2020 г., София 1303, ул. "Антим I" №17

www.bulgarian-foresters.org

e-mail: bggora@abv.bg

Заседание на Управителния съвет и на Общото събрание на Съюза на лесовъдите в България

На 5 март се състояха заседанията на Управителния съвет и на Общото събрание на Съюза на лесовъдите в България. Управителният съвет с председател проф. д-р Иван Палигоров избра заместник-председателите на СЛБ - д-р инж. Анна Петракиева, инж. Севдалина Димитрова и инж. Борис Господинов.

Бяха утвърдени 4 работни комисии към Управителния съвет на Съюза:

- **Комисия за отстояване на провеждането на дългосрочна горска политика и предложения за промени в нормативната уредба**, с председател инж. Севдалина Димитрова и зам.-председател инж. Емил Рахманджиев.

- **Комисия за издигане на професионалната подготовка и общата култура, връзки с обществеността и утвърждаване на авторитета на СЛБ**, с председател д-р инж. Анна Петракиева и зам.-председател инж. Сашка Иванова.

- **Комисия по жалбите и становищата**, с председател инж. Борис Господинов и зам.-председател инж. Богдан Богданов.

- **Комисия по финансови въпроси и проекти**, с председател проф. д-р Иван Палигоров и зам.-председател инж. Борислав Цвятков.

За главен редактор на вестник "Българска гора" бе избран инж. Богдан Богданов.

УС обсъди благодарствено писмо и покана за съвместна дейност от Фондация "77" - инициатор на кампанията "Гората.бг", с председател на УС Никола Рахнев. Управителният съвет на СЛБ не подкрепи предложението за подписване на меморандум между СЛБ и Фондация "77". Основанието е преобладаващо негативната политика срещу дейността на лесовъдската колегия, която

Управителният съвет преизбра за зам.-председатели на СЛБ - д-р инж. Анна Петракиева, инж. Севдалина Димитрова и инж. Борис Господинов

ято не е единствено виновна за незаконните сечи в горите на България, без да се оценяват положителните резултати от дейността на лесовъдите в България. Дейностите и кампанията "Гората.бг" е прекрасна инициатива, но в по-голямата си част е PR акция. Откриват се много нередности в засаждането на фиданките, част от посадъчния материал се похабява, просъхва или изгнива по време на транспортирането му, за залесените дървета не се полагат необходимите грижи и след година фиданките са потиснати, изсъхнали или загинали. Председателят на СЛБ проф. д-р Палигоров има задължението не само да информира за решението на Управителния съвет, но и да проведе разговор с Фондация "77" за бъдещето на някои от идеите за сътрудничество, свързани с подпомагане на опазването на българската гора, включително новозалесените от кампаниите площи, както и свързаните с това дейности, работата с децата и подрастващите в отношение към гората и природата, което е в предмета на Горската педагогика, която СЛБ развива успешно.

Бе обърнато внимание, че през 2020 г. се навършват 95 години от честването на Седмицата на гората, обявена през 1925 година. Предстоят и други кръгли годишнини - 60 г. на ЛЗС - Плов-

див, 95 г. Висше лесотехническо образование, 115 г. организирана борба с ерозията, които СЛБ трябва да отбележи по подобаващ начин. Предложение за честване на 115 г. от организираната борба с ерозията се очаква от Регионалния съвет на СЛБ в Пловдив.

На събранието бе обърнато внимание за много сериозно отношение за номиниране на колеги за приза "Лесовъд на годината" за 2019 година. Освен за званието "Лесовъд на годината" се изискват аргументирани предложения и за подгласници и за цялостен лесовъдски принос, както и за принос за отразяване на облика на професията в печата.

На получената покана за участие в Годишната конференция на горските педагози в Европа, която ще се проведе в Люксембург, бе прието предложение да бъде даден мандат на д-р инж. Петракиева да участва във форума като представител на СЛБ, който развива горската педагогика от 2015 година.

ОС на СЛБ прие Отчет за бюджета и Проект за бюджета за 2020 г., които са разработени в рамките на наложените традиции и възможности. Основни източници на приходи са от дарения, абонамент за в. "Българска гора" и членски внос.

Основните пера в разходите са свързани с постигането на главните цели и задачи на СЛБ, а всяка допълнителна инициатива се осигурява с дарение на средства.

Зам.-председателите на УС на СЛБ:

- **Д-р инж. Анна Петракиева** - завършва ЛТУ, специалност "Горско стопанство", през 1998 година. От 1999 г. започва работа в ИАГ, в отдела за управление на защитените природни територии. От 2019 г. е директор на ДПП "Витоша". Член е на Висшия експертен екологичен съвет към МОСВ и Комитета по наблюдение на ОП "Околна среда". Член е на УС и е зам.-председател на СЛБ от 2009 г., член е на Президентството на СЕЛ като помощник-секретар от 2011 г., а от 2019 г. е ковчежник.

- **Инж. Севдалина Димитрова** - завършва ЛТУ, специалност "Горско стопанство", през 1996 година. През 2000 г. завършва второ висше образование по "Счетоводство и контрол" в Югозападния университет. От 1998 г. работи в ГС - Бяла, а от 2005 г. - в "Лигнум България" - Бяла. През 2011-2016 г. е директор на РДГ - Русе. От 2016 г. е главен експерт "Защитени територии и сертификация" в ЮЗДП - Благоевград. От 2014 г. е член на УС и зам.-председател на СЛБ, а от 2019 г. - председател на РС на СЛБ в Благоевград и член на УС на СЛБ.

- **Инж. Борис Господинов** - завършва ЛТУ, специалност "Горско стопанство", през 1980 година. Започва работа в редакцията на в. "Горско дело", след това е зам.-главен редактор и главен редактор на сп. "Горско стопанство" и сп. "Гора". Дългогодишен зам.-председател и член на УС на СЛБ. Член е на СЕЛ и два мандата е одитор.

Извънредното положение отмени Седмицата на гората 2020

И тази година Седмицата на гората по традиция беше подготвена за първата цяла седмица на април 6-12. Мотото "Създай, отгледай, предай" позволи програмата да отрази освен провеждането ѝ за 95-ти път, но и откриването да бъде в Кърджали, един от районите - нагледен пример за постиженията на лесовъдската колегия и обществеността в залесяването и овладяването на ерозията и пороите. Отмяната на Седмицата на гората в историята на нашето горско стопанство е трета - не се провежда през последните две години от Втората световна война.

Привличането на вниманието на обществото към състоянието, опазването и проблемите на горите в страната и тяхното многостранно значение за живота на хората не трябва да е концентрирано само през Седмицата на гората. Колегиите лесовъди очакват обществото да проявява повече интерес към постиженията и проблемите на нашата професия, защото, за да се предоставят екосистемните функции и услуги, трябва да се обърща все повече внимание на изискванията на сложните процеси, променящи се в резултат на въздействието върху гората на промените в климата. Да, ние се стремим да работим активно с всички слоеве на обществото - децата, подрастващите, учениците, но трудно тази наша високоблагородна професия получава признание за делата си от най-високите нива на държавното управление.

Празничната атмосфера на Седмицата на гората има основна цел да подчертае успехите, да вдъхне у всеки български гражданин повече обич към нашето зелено богатство, както и да се напомни за голямото значение на горите, за да се пробуди у всеки разбирането, че те отдавна не са безценен дар на природата и трябва много грижи, за да се пазят, да се ползват разумно и да се предадат на поколенията.

Възникнала като Празник на залесяването, по-късно - Седмица на гората, винаги е заостряла вниманието на обществеността върху необходимостта и ползата от залесяването. И това трябва да се помни и предава на поколенията. По традиция честванията винаги са били свързани със залесяването - в предишните десетилетия изключително масови и с голямо участие на учениците, на цялото население.

Седмицата на гората е необходима, за да се обърне внимание на състоянието на нашите гори, за да се цени стойността и значението им. От нас зависи да завладяваме вниманието на хората и да предизвикваме нужния интерес към това, което се върши в гората, за да може по-добре да се опазят, съхрани и правилно да се използва този природен дар - вечен извор на веществени и духовни блага.

Тази година отчетът за свършеното за развитието на горското стопанство ще бъде публикуван на страниците на вестника и ще достигне до всички наши колеги и съмишленици. Освен успехите, постигнати през годината, трябва да се обърне внимание на проблемите, които не сме решили, както и предстоящите приоритети, които да станат достойни на колегията и на обществото. Ще бъдат излъчени носителите на най-високия професионален приз "Лесовъд на годината" и неговите подгласници, носителите на призове "За цялостен лесовъдски принос" и за "Принос в отразяване на дейността на колегията". Ще отчетем доброто сътрудничество с другите ведомства и институции.

С повече вяра и усилия да работим за преуспяване на нашето горско дело, да погледнем в бъдещето и по този начин духът и смисълът на Седмицата на гората ще останат във всеки от нас и тази година.

Б

Председателят на СЛБ проф. д-р Иван Палигоров и изпълнителният директор на ИАГ инж. Мирослав Маринов на среща с представители на подписалите протестна подписка

В края на декември 2019 г. в офиса на СЛБ и на ИАГ бе депозирана Протестна подписка на горските инспектори, експертите и общата администрация от 8 РДГ (*Подписката е публикувана в бр. 1/2020 г. на в. "Българска гора"*).

На 7 февруари т.г. в ИАГ се проведе среща с представители на протестиращите, на която проф. Палигоров благодари на изпълнителния директор на ИАГ инж. Маринов за отделеното време, защото такава среща от няколко години не е правена, както и за възприетата позиция за поставяне на началото на диалог по много важните въпроси за работещите в РДГ, които ги демотивират - ниско заплащане, морално остарял

и амортизиран автомобилен парк, липса на социални придобивки и допълнително материално стимулиране, неполучаване на полагащите се им командировъчни, неподменяне (или закъсняване) на униформеното и теренното облекло. Не на последно място е негативното отношение на съдебната система по нарушенията в горите, както и липса на адекватна правна защита на горските инспектори.

Инж. Маринов обясни, че подписката съдържа много проблеми, които не са от "днес или вчера" и като регионален директор в Сливен той е запознат в детайли с тях. По отношение на диалога от негова страна никога не е имало и няма да има проб-

леми да се среща с представители на работещите в регионалните дирекции, както и да се обсъждат предложения и възможности за положителен отговор на поставените въпроси. Трябва заедно да се потърси механизъм, по който да бъдат удовлетворени поетапно някои от исканията, защото бюджетът за 2020 г. вече е приет и там има установена финансова рамка, в която се предвижда да има увеличаване на заплатите с до 10 %, и това предстои да стане. Разбира се, увеличаване няма да е еднакво за всички, а според приноса. В някои регионални дирекции по горите такива действия са предприети, заплатите са повишени и сега увеличението ще е върху по-висока

база. Изравняването на заплащането, съобразно заеманата длъжност на всички служители в РДГ, също е невъзможно, както и обвързването на заплатите със средната заплата за страната и допълнителното финансово стимулиране. Възстановяването на допълнителното трудово възнаграждение за придобит трудов стаж и професионален опит, както и въвеждането на нормално работно време и заплащане на всеки час извънреден труд, съгласно КТ и ЗДС, са предмет на обсъждане със синдикатите и предприемане на действия в по-дългосрочен план.

Подмяната на амортизираната и остаряла техника и транспортни средства започ-

на, но явно темпът не е достатъчно бърз, видно от напразните разходи за нейната поддръжка.

Осигуряването на съвременен оборудване за отговорното и прецизно изпълнение на вменените задължения трябва да става по предложение от самите работещи. Подмяната на теренното и униформеното облекло съгласно Наредба № 3 преминава през промяна на наредбата в посока повече теренни облекла вместо официално униформено облекло.

Повишаването на професионалното ниво и квалификацията на служителите е политиката на ведомството и провеждането на професионални обучения е само еле-

мент от нея. Що се отнася до редовно заплащане на командировъчни разходи, разходи за храна и пътни за всички служители, те са предмет на организация във всяка РДГ. Въпросът с преминаване на част от заетите в по-висока категория на труд е предмет на последователни действия със синдикатите в по-продължителен период от време.

За всички участници в срещата стана ясно, че осъществяването на исканията е свързано с редица трудности и проблеми, някои от които ще се решават в по-дългосрочен план, но все пак се утвърди убеждението, че е налице воля с общи усилия да се постигне положителен резултат.

†

Опазване и проучване на горите - зеленото богатство на Витоша

Биологичното разнообразие на горските екосистеми се опазва в резервати, природни паркове и други защитени територии. Природо-защитният режим на "Витоша" - първият национален парк у нас и на Балканите и един от първите в Европа, повече от осем десетилетия ограничава неблагоприятни антропогенни въздействия на витовските гори. Обявен е за защитена територия през 1934 г. с площ 6410 ха, разположен в най-високата част на планината. Неговата обща площ многократно е променяна и вече е увеличена повече от четири пъти, а залесената територия сега обхваща около 60 на сто. Природните паркове имат ограничен режим на ползване. В ПП "Витоша" се поощряват образователни дейности и извършване на различни научни изследвания.

От извършени проучвания за витовските гори е установено богато биоразнообразие и се посочват близо 1500 вида висши растения. Тяхното разпространение е във връзка с изменението на различни фактори на средата като валежи, температура на въздуха, особености на релефа и други. Витоша се намира в Европейско-континенталната климатична област и във фитогеографско отношение се отнася към Европейската горска широколистна област. Климатът е с континентален характер и е установено, че с повишаване на надморската височина се очертават няколко климатични пояса поради разлика в стойностите на основни климатични елементи. Проучванията показват (Велчев и кол., 1982), че релефните особености на Витоша са предпоставка за формиране на различни височинни пояси на растителността: пояс на ксеротермните дъбови гори - до около 650 м н.в.; мезофилен и ксеромезофилен дъбов и габърсов пояс - от 650 до 800 м н.в.; буков пояс - от

800 до 1600 м н.в.; иглолистен пояс от (1500) 1600 до 1800 (1900) м н.в.; а по-високо от 1800 м н.в. - пояс на субалпийското редколесие, на клековите и хвойновите храсталаци. Това показва, че разпределението на растителността на Витоша включва всички растителни пояси на нашите планини, с изключение на алпийския пояс над 2500 м надморска височина.

От наши изследвания в областта на горската екология са получени резултати във връзка със състоянието, структурата и възобновяването на горски екосистеми в условия на климатични промени (Alexandrov, Kostov, Zlatanov, 2009; Стоянова, 2007, 2014 и др.). С участие в различни проекти е изучавана динамиката на витовските гори в резултат от променящи се фактори на околната среда. Актуални теми са от областта на горската екология, които са свързани с проучване на влиянието на климатични промени върху гори и горска растителност.

Резултатите имат важно приложно значение за развитие на познанията по екология и биология на гората и за изучаване на някои въпроси за адаптация на горите към климатични промени. Прилагат се съвременни методи за научноизследователска работа. За гори от различни части на Парка са установени особености на тяхното възобновяване, структура на дървостоя, възобновителна динамика, видов състав и разнообразие. Опазваните гори са разнообразни по състав и се формират под влияние на много природни фактори, сред които са климатът, надморската височина, влажността на почвата, изложението на склон и други условия на средата. Чрез изследване на набор от показателни са описани различни типове горски екосистеми. С повишаване на надморската височина се наблюдава ясно изразена диференциация в

състава на витовската горска растителност.

В по-ниските планински части до към 800 м н.в. се срещат дендроценози от зимен дъб, цер или бук. Горунът е дървесен вид, който не страда от късни пролетни студове и образува предимно чисти насаждения по билата и прибилни пространства. На други склонови местоположения са образувани смесени насаждения заедно с цер, който е сухоустойчив вид и страда от ниски температури. В състава на някои горски екосистеми се отбелязва в различна степен участието на бук, габър, липа, явор и други. Проучвания са екологични въпроси на лесовъзобновяването при различни условия на средата до около 800 м надморска височина. Установени са структурата на подраства и динамиката на естественото възобновяване в разнообразни по състав горски екосистеми. Разгледани са възможности за адаптация на гори към климатични промени, като за нископланинската част са посочени рискови фактори за уязвимост на горската растителност.

С повишаване на надморската височина над 1000

м в състава на витовските гори се увеличава участието на обикновения бук (*Fagus sylvatica* L.). Буковата формация има голямо водоохранно-защитно значение. Дендроценози от този дървесен вид заемат по-обширни пространства, като на значителна площ са формирани монодоминантни по състав букови гори. Букът образува чисти или смесени насаждения с габър и цер. В района на изследванията ни те се срещат предимно на северни или със северна компонента изложения. *Fagus sylvatica* е сенкоиздръжлив дървесен вид, високателен е към влажността на въздуха и към почвените условия. Резултатите показват, че смесените гори от бук, горун и габър може да има на изложения с южна компонента, а букови дървостой с примес на габър заемат полегати и стръмни северни склонове.

Към 1400-1500 м н.в. обикновеният бук формира както чисти, така и смесени буково-смърчови гори и дендроценози със смесен състав от бук, смърч, ела, бял бор, бреза, с различно съотношение между тези видове. Извършвани са изследвания, свързани с екологични проб-

леми на лесовъзобновяването.

На по-високите планински склонове са разположени иглолистни гори, които формират добре развит пояс. В част от изследваните иглолистни горски екосистеми доминира смърч (*Picea abies* L. Karst.). В м. Офелиите са осъществени проучвания върху някои компоненти на околната среда и възобновителния потенциал на горите. В смесени по състав иглолистни дендроценози се наблюдава участие на ела, бял бор, бяла мура в различно съотношение.

Много голям природозащитен интерес има към естествените смърчови гори и в тях са извършвани редица изследвания. Изучават се основни фактори, оказващи влияние върху тяхното възобновяване и състояние. Проведени са изследвания за изясняване на ролята на климатични промени и природни нарушения за състоянието на горски екосистеми и е предложено обяснение за растителни сукцесии под влияние на абиотични фактори. Получени са резултатите за структурата на дървостоя и подраства в смърчови гори и са посочени рисковите

фактори за уязвимост на високопланинска горска растителност.

Смърчовите гори очертават горната граница на гората. В безлесната зона са разпространени обширни храсталаци от сибирска хвойна, възникнали след унищожаване на клекови гори в миналото. Клеът е приспособен най-добре за суровия високопланински климат, а в Парка е ограничено неговото разпространение и е локализирано на отделни места. Препоръчва се възстановяването на пространства с клек (*Pinus mugo*) поради важното екологично значение на този дървесен вид.

Витоша е много посещавана планина и е важно да се обръща особено внимание върху функционирането, опазването и възстановяването на горските екосистеми като съставна част от природата. Растителната покривка се образува под въздействие на умереноконтинентален климат и е установено богато биоразнообразие и многообразна флора с голям брой представители на висши и нисши растения. В границите на ПП "Витоша" е обособен дендрариум, в който могат да се видят много видове на витовската горска растителност.

Горските екосистеми на Витоша са голямо богатство и основен средообразуващ фактор. Те изпълняват важни екологични и социални функции. Близостта до много населени места е възможност за обучение на открито в области като биология, геология, алпинизъм, ориентирание и други. Препоръчва се разширяване на проучванията за състоянието и стопанисването на витовските гори, за устойчиво осигуряване на екосистемни услуги от горите и изучаване на въздействието на климатични промени върху горските екосистеми.

Д-р инж. Надежда
СТОЯНОВА

Отново за залесяването

Ползата и необходимостта от залесителните мероприятия са разбирани и практикувани още след Освобождението. Известно е, че потребността от залесителни мероприятия дава основание на правителството на младата българска държава да потърси помощ от Франция, която изпраща лесовъд Феликс Вожли да се заеме с проблема за овладяване на пороните и залесяването. Тези дейности започват отначало по южните склонове на Стара планина, където ерозията е с най-големи размери. Френският лесовъд създава първото Бюро за укрепяване на поронистата и залесяване у нас през 1905 г. в Казанлък, с което започват и първите организирани залесявания в опороените водосбори. По-късно в различните краища на страната се създават секциите за тази дейност, като залесяванията се разширяват, а дейността става неделима част от горското стопанство на България.

През втората половина на XX в., веднага след Втората световна война, залесяванията са насочени основно за борба с почвената ерозия. На този проблем и на възможностите за създаване на гори около населените места се обръща голямо внимание. Горските служби осигуряват ръководство и посадъчен материал, а населението на селата и градовете се включва в създаването на нови гори. Голямата част от залесяванията от този период се извършва на доброволни начала, като около населените места се залесяват основно дерета и ерозирани площи.

Постепенно държавната горска служба укрепва, получава по-голяма финансова подкрепа и насочва залесяванията, освен около населените места, и в създаването на горските насаждения. Около 20 % от тях, главно в долния район, са с медоносни дървесни видове - акация, липа,

гледичия, които освен за увеличаването на дървесните запаси на страната подпомагат и развитието на пчеларския отрасъл (по данни на Изпълнителната агенция по горите в страната сега има 800 000 дка заети с медоносна дървесна растителност). Особено голям мащаб добива създаването на нови горски площи през 80-те години на миналото столетие, като годишно се създават по 500 000-600 000 дка, и в резултат в страната са залесени около 17 млн. дка горски, основно иглолистни, култури. Залесяването е фактор за успешна борба с почвената ерозия в страната.

Преди промените в горския сектор законовите разпоредби дават възможност на горските стопанства чрез лесокултурни бригади да осъществяват в рамките на петгодишен план не само залесяванията, но и грижите за създадените вече горски култури. Горските стопанства по това време произвеждат посадъчен материал в много разсадници. Ценна помощ в масовите залесявания и борбата с почвената ерозия оказват специалистите от Института за гората и ВЛТИ.

През последните години в създадените култури се появяват корояди и други патогени, които причиняват изсъхването и загиването на част от тях, като общата засегната площ е вече над един млн.

декара. Очаква се, че климатичните промени ще засилват изсъхване и загиване на културите в нови площи. Това налага увеличаване на лесозащитните и лесовъдските мерки за намаляването на числеността и вредната дейност на короядите в създадените иглолистни култури. Пред лесовъдската колегия стои големият въпрос как трябва да се стопанисват в бъдеще освободените от загиналите насаждения площи - да се оставят да пустеят, да се залесяват и с какви дървесни видове или да се подпомага тяхното естествено възобновяване? Несъмнено прилагането на някакъв шаблон би нанесло нови загуби, но безспорно е, че трябва да се вземе най-доброто лесовъдско решение, което да е съобразено с месторастенията, но и с опита, който имаме. Залесяванията ще способстват за увеличаването на дървесните запаси в страната. Ще се намаляват пусеещите, нищо не произвеждащи, площи. Ще се създават също много по-добри условия и за развитието на пчеларството в страната. В тази високоблагородна и икономически изгодна дейност освен лесовъдската общност ценна помощ биха могли да окажат членовете на пчеларските дружества и общинските служители по места.

Проф. д-р Георги ЦАНКОВ

Да завещаем на поколенията чиста природа

Нуждата от чиста вода се увеличава непрекъснато с подобряване на битовите условия на населението и с бързото развитие на промишлеността и селското стопанство. Водните ресурси се използват за водоснабдяване, напояване, енергодобив, риборазвъждане, воден транспорт и други цели. Разнообразните изисквания на различните водопотребители правят проблема за опазване на чистотата на природните води по-сложен.

За селскостопанското производство водата остава основен фактор. В промишлеността тя представлява суровина в многочислените технологични процеси, а същевременно и най-разпространено средство за охлаждане и транспорт. Водата е необходима във всички биологични процеси. Тя е основата на живота природа. Както всички живи същества, така и човекът не може да живее без вода. Две трети от човешкото тяло са съставени от вода. По тези причини въпросите за опазване и рационално използване на водните ресурси имат национално значение.

Водата се замърсява с химичните отпадъци от заводи, ферми и сметища, които попадат в нея. Особено опасни са нефтените разливи от танкерите. В много от бедните страни главните замърсители са канализационните води и животинските фекалии. Всяка година милиони деца умират поради недостиг на чиста питейна вода и поради липсата на безопасни тоалетни, тъй като при разливи и наводнения канализационните води проникват навсякъде. Освен това в световния океан има райони почти без никакъв живот, т.нар. мъртви зони.

Недостиг на вода. За съжаление сладководните запаси на Земята са недостатъчни (едва 3 % от общите водни запаси). Една трета от населението на планетата живее при недостиг на вода. Много хора в тези райони използват на ден много по-малко вода за пиене и миене, отколкото жител от развитите страни изразходва за едно посещение в тоалетната. В някои страни децата не посещават училище, защото трябва да помагат, като ходят на далечни извори да донесат вода за се-

мейството.

Дъждовете намаляват. Глобалното затопляне изостри проблема с недостига на вода. На много места по земята, включително и в традиционно влажните страни в Северна Европа, днес валежите са много по-малко, отколкото преди.

Химическо претоварване. В по-голямата си част замърсяванията идват от заводите, фермите и транспорта, но домакинствата също замърсяват околната среда. В бита си домакинствата използват десетки химикали. Твърде много химикали има в земеделието. В по-богатите страни много хора изжаждат повече храна, отколкото е нужно, и това им причинява здравословни проблеми. Същевременно в бедните страни милиони хора гладуват. Това принуждава фермерите да отглеждат един вид растение на огромни площи, за да се получат по-високи доходи с по-малко разходи. Но това им създава сериозни проблеми, защото не след дълго почвата се изтощава и добивите намаляват. Фермерите започват да търсят изход, ка-

2020 - Международната година на здравето на растенията

На 21 януари 2019 г. Общото събрание на ООН обяви 2020 г. за Международна година на здравето на растенията. Във връзка с това генералният директор на FAO (Организацията по прехрана и земеделие) на ООН Жозе Грациануда Силва подчерта: "Това е ключова инициатива, която ще подчертае значението на здравето на растенията, нуждата от подобряване на продоволствената сигурност, опазването на околната среда и биологичното разнообразие и стимулирането на икономическото развитие" (от 01.08.2019 г. генерален директор на FAO е Цюй Дун-нуй).

Днес, въпреки достиженията на науката и разработените върхови технологии за борба с неприятелите по растенията, до 40 % от световните добиви на храни ежегодно се губят заради вредители по растенията. Болестите по тях струват на световната икономика около 220 млрд. долара годишно, а пораженията от инвазивни насекоми - около 70 млрд. долара. Всички са убедени, че растителните екосистеми, включително и горските, са основата на живота на Земята и важният стълб на човешкото здраве и оцеляване. Климатичните промени и засиленият антропогенен натиск променят екосистемите, намаляват биологичното разнообразие и създават идеални условия за развитието на паразити. През последното десетилетие обемът на пътуванията и на международната търговия се утрои, като увеличи опасността от бързото разпространяване на растителни болести и паразити в цял свят.

Ограничаването на вре-

дителите и предотвратяването на разпространението на болестите е международна задача, която изисква широко сътрудничество. Общото събрание на ООН покани Организацията по прехрана и земеделие заедно със Секретариата на Международната конвенция по растителна защита да организират активна агенция, а правителствата, граждан-

ското общество и частният сектор да се ангажират с борбата срещу вредителите по селскостопанските култури и горите на глобално и национално ниво. Сред събитията, които ще се проведат в световен мащаб през 2020 г., ще бъде Международната конференция за здравето на растенията.

Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ), МЗХГ, ИАГ също ще отбележат Международната година на здравето на растенията и да се включат в проявите за повишаване на информираността на обществото, политиките и управляващите по темата през 2020 година. Всичките растителнозащитни и екологични професионални организации трябва да предложат подходящи инициативи. МЗХГ и ИАГ трябва да съчетаят 60-годишнината от образуването на лесозащитните станции, с Международната година за растително здраве. Българската лесозащитна наука и практика имат съществени приноси както в научните постижения, така и в разработването на добри

лесозащитни практики. Българската страна активно участва в много международни форуми, свързани със здравето на растенията, както и в работата на редица международни организации по растителната защита в селското и горското стопанство - FAO, UFRU, Европейската комисия, Средиземноморската организация за защита на растенията и други.

Доброто здравословно състояние на екосистемите са в основата на живота. Нормалното и ефективното функциониране на аграрните и горските екосистеми е гаранция за екологичната и продоволствената сигурност и оцеляването на човечеството. Здравото на растенията гарантира стабилна околната среда, високопродуктивни гори и агро-екосистеми. Запазването на биологичното разнообразие е задължително условие и гаранция усилията за преодоляване на глада, недохранването, бедността и екологичната криза да се увенчаат с успех.

Доц. д-р Янчо НАЙДЕНОВ

то използват огромно количество химикали, за да поддържат добивите високи. Това се нарича интензивно земеделие.

Кои са основните заплахи за дивата природа? Според биолозите на Земята има може би около 5, а може би 30 млн. вида растения и животни. Но много от тях, минимум 16 000, са пред изчезване. Нормално е някои от видовете да намаляват и да изчезват, но днес това се случва в огромни размери, и то най-вече заради човешката дейност

Биоразнообразие представява общият брой видове растения и животни, които обитават Земята. Много хора са на мнение, че нямаме право да застрашаваме живота на други видове живи организми. Всички живи организми, включително и човекът, са взаимозависими помежду си по отношение на храненето, размножаването и оцеляването си. Например някои бактерии правят водата годна за пиене. Днес биоразнообразието на Земята значително обеднява. Организмите видове изчезват хиляди пъти

по-бързо, отколкото преди появата на човека, главно заради човешката дейност. Пагубно за много видове е унищожаването на техните местообитания - хората изсичат гори, за да освободят земи за земеделие, за строеж на пътища, фабрики, язовири, лифтове, ски писти, променят природната среда. Много животни стават жертва на браконieri. Понякога хората съзнателно заселват или неволно пренасят видове животни в нови места, където те дотогава не са се срещали. Привнесените видове се конкурират с местните видове за храната и застрашават оцеляването им. Оцеляването на животните на сушата и в морето е застрашено от замърсяването, например с пестициди или от нефтените разливи. Глобалното затопляне засяга и животните.

Днес всяка минута изчезва гора с размер на 36 футболни игрища. Голяма част от горите се изгаря, за да се освободи място за посеви. Друга част се изсича за дървен материал и дърва за огрев. Горите имат изключително голямо значение за

поддържането на състава на въздуха, тъй като дърветата отделят кислород и поглъщат въглероден диоксид (CO₂). При изгарянето си горите отделят претия CO₂. На изгарянето на горите днес се дължат около 1/5 от всички емисии на въглеродния диоксид, предизвикани от човешката дейност.

Горите, особено джунглите, са местообитания с огромно биоразнообразие. Унищожаването им застрашава оцеляването на много растителни и животински видове. Със своите коренища дърветата предотвратяват отмиването на почвата при проливни дъждове и намаляват опасността от наводнения. Горските растения раждат плодове, които се използват в медицината.

Хартията се произвежда най-вече от дървесината на дърветата, отглеждани естествено в плантации (където постоянно се засажда млади дървета). А в това време ние изхвърляме планини от хартия - дори повече, отколкото храна, особено в Европа и САЩ.

Проф. д.н. Евгени ДИМИТРОВ

Годишнини

Инж. Радка
ВУТОВА
на 85 години

Родена е на 10.03.1935 г. в с. Заграде, Благоевградска област.

Дипломира се във ВЛТИ, специалност "Горско стопанство", през 1960 година.

Започва работа като началник на ГТУ в ГС - Елешница, и участва активно в залесителната дейност на стопанството. От 1967 г., в про-

дължение на 20 години, работи в сектора по горска икономика в РДГ - Благоевград.

Инж. Радка Вутова се изиявява като отличен специалист в областта на икономиката на горите и с опита си участва в разработването на редица документи, свързани с нормативната уредба в сектора.

Инж.
Васил
ТОДОРОВ
на 80 години

Роден е на 28.02.1940 г. в с. Левочево, Смолянска област.

ВЛТИ, специалност "Горско стопанство", завършва през 1963 година.

Работа започва като проектант в ИППГСС "Агролес-проект". А след това, в продължение на 25 години, е на работа в централното управление на горите, като отговаря за професионалното обу-

чение и дисциплината на ползването от горите

Инж. Васил Тодоров е изявен ръководител с отлични организаторски умения, с определен принос в изграждането на действените структури по охрана на горите на национално и местно ниво, както и в изготвянето на нормативната база по контрола и охраната на горите.

Инж. Георги
ЕВТИМОВ
на 75 години

Роден е на 22.02.1945 г. в с. Ново село, Кюстендилска област.

След дипломирането си във ВЛТИ през 1969 г., специалност "Горско стопанство", постъпва на работа в ГС - Кюстендил, където отговаря за механизирани дърводобивната дейност. След то-

ва е директор на стопанството. От 1999 г. до пенсионирането си през 2008 г. е експерт по стопанисването на горите в РДГ - Кюстендил.

Инж. Георги Евтимов е уважаван лесовъд и опитен ръководител на горското стопанство в региона.

Инж. Христо
БЕЛУХОВ
на 70 години

Роден е на 13.02.1950 г. във Велинград, Пазарджишка област.

През 1968 г. завършва ВЛТИ, специалност "Горско стопанство".

Работи в ГС - Чехльово, като началник на горско-технически участък. От 1986 г. е преподавател в Техникума по горско сто-

панство "Христо Ботев" - Велинград (сега НППГСС). Участва в разработването на учебни планове по защита на горите и механизация на горското стопанство.

Инж. Христо Белухов е уважаван преподавател. През 2009 и 2012 г. е номиниран за званието "Учител в годината" в община Велинград.

Президентът Румен Радев се среща
със студентите от ЛТУ

На 12 февруари президентът на България Румен Радев участва в среща-дискусия със студенти, докторанти и преподаватели от Лесотехническия университет на тема "Решения на научните среди за опазване на нашия свят". Участие в срещата взеха ректорът чл.-кор. проф. Иван Илиев, председателят на Студентския съвет Яна Григорова, членовете на Академичния съвет и представители на научната общност.

В обръщението си към присъстващите Румен Радев подчерта, че България трябва да определи своята национална амбиция в най-важния за Европа, а и за света сектор - климатично неутралната икономика, и у нас да бъдат набелязани програми, в които да бъдат разработвани

такива технологии и производства. Президентът допълни, че разчита на младото поколение да търси, заедно с институциите и бизнеса, решения за баланс между екологично чисти и конкурен-

тоспособни производства. Румен Радев отговори на въпроси на студенти и преподаватели в препълнената Аула на Университета, а по-късно обсъди с членовете на Студентския съвет научни

подходи за опазване на природата и борбата с климатичните промени.

Женя СТОИЛОВА
Снимка Йордан
ДАМЯНОВ

Академичен съвет на Лесотехническия университет

На 20 януари в Аулата на Лесотехническия университет се проведе Общо събрание, на което за ректор за

мандатния период 2020-2024 г. бе преизбран чл.-кор. проф. д.н. Иван Илиев. Зам.-ректор по учебната

дейност е проф. д-р Милко Милев, по акредитация, международна интеграция и връзки с обществеността -

проф. д-р Боянка Желязова, по научноизследователската дейност и академичен състав - доц. д-р Нено Тричков.

Заседание на Националната комисия по лесозащита

На 14 февруари се състоя заседание в Изпълнителната агенция по горите на Националната комисия по лесозащита, в работата на което взе участие изпълнителният директор на ИАГ инж. Мирослав Маринов. На заседанието присъстваха експерти от ИАГ, МЗХГ и държавните предприятия, директорите на трите лесозащитни станции в България, Лесотехническият университет, Института за гората - БАН, МОСВ и Българската агенция за безопасност на храните.

В ролята си на консултативен орган към ИАГ Комисията представи информация за здравословното състояние, в т. ч. и за ефективността на проведените мероприятия през 2019 година.

Констатирано бе, че повредите от корояди намаляват значително, като засегнатите от вредителя площи към настоящия момент са 1400 ха, което е десет пъти по-малко в сравнение с 2018 година. Затихващата тенденция се дължи и на бързото и навременното усвоява-

не на увредените гори. През изминалата година са усвоени повече от 70 % от увредената дървесина.

Данните на лесозащитните станции сочат, че най-силно засегнатите площи от насекомни вредители и абиотични повреди са на обща площ 164 000 декара. Най-широко разпространени вредители в иглолистните гори и в бъдеще остават боровата процесия и рждивата борова листна оса. Прогнозата за широколистните гори сочи необходимост от лесозащитни мероприятия срещу гъботвор-

ката в Североизточна България. Срещу тези вредители е предвидено провеждане на въздушно пръскане на обща площ 40 000 декара.

Приоритет в стопанисването на горите ще бъде и повишаването на тяхната устойчивост към очакваните изменения на климата. Д-р инж. Ценко Ценов - заместник изпълнителен директор на ИАГ, представи примери за страни в Европейския съюз, които преразглеждат концепциите си за стопанисване на горите в

дългосрочен план и предприемат мерки за подобряване на структурите и видовия състав на горите. Като основни мерки у нас бяха посочени подобряване на мониторинга на процесите в горите, засилване на превенцията на горски пожари, избор на издръжливи на засушаване дървесни видове и повишаване на устойчивостта на горите към природни бедствия. Мониторингът, който ще се води, трябва да следи тези процеси и да бъде съобразен с тях.

Годишнини

ДПП “Странджа” отбелязва 25-годишнината си

В преддверието на зала “Петя Дубарова” на Културния център “Морско казино” в Бургас на 28 януари гостите на тържественото честване бяха посрещнати от 25 рисунки, селектирани специално за годишнината от стотиците творби на деца до 11-годишна възраст от 7 бургаски училища, участвали в конкурса, обявен от Дирекцията на парка през миналата година.

Тържеството бе открито под звуците на химна на Странджа “Ясен месец”, изпълнена от музикалната група на СУ “Добри Чинтулов” - Бургас. Директорът на ДПП “Странджа” инж. Румяна Цвяткова поздрави гостите - инж. Тони Кръстев - директор на Дирекция “Горско стопанство” и инж. Деян Стойнев - главен експерт в ИАГ, проф. Иван Палигоров - председател на Съюза на лесовъдите в България, директорите на РДГ - Бургас, инж. Мариян Костадинов и на РДГ - Сливен, инж. Златка Азманова, зам.-директора на ЮИДП - Сливен, инж. Михаил Михайлов, директори на горските и ловните стопанства от територията

на Парка, Вълчо Чолаков - областен управител на Бургаска област, Диана Саватева - зам.-кмет на община Бургас, инж. Георги Лапчев - кмет на община Царево, представители на Българската фондация “Биоразнообразие” и Мурат Дениз - директор на Регионалната дирекция “Опазване на природата и националните паркове” - Къркларели, Турция. Всички бивши директори на Парка се отзоваха на поканата за тържеството - инженерите Стефан Златаров, Петко Нанчев, Владимир Димитров, Мишо Жеков, Димо Димов. Имената на Жеко Спиридонов и д-р инж. Дико Патронов, които стоят в основата на обявяването на Парка, бяха обявени за наградите “За особени заслуги към ДПП “Странджа”. Инж. Румяна Цвяткова разказа за историята и дейността на Парка.

Към колектива на ДПП “Странджа” се обърнаха инж. Тони Кръстев, който прочете поздравителен адрес от името на министъра

Проф. Иван Палигоров поздравява участниците в тържеството

Колективът на ДПП “Странджа”

на земеделието, храните и горите Десислава Танева, инж. Деян Стойнев - от името на изпълнителния директор на ИАГ инж. Мирос-

лав Маринов. Гостите бяха поздравени лично от проф. Иван Палигоров, Вълчо Чолаков, зам.-кмета на Малко Търново Станка Стоева, Мурат Дениз и Радостина Ценова от БФБ. ДПП “Витоша” и Регионалният инспекторат по образованието - Бургас, също бяха подготвили поздравителни адреси. Грамоти получиха трима спомощест-

вователи на Парка. (За дейността на ДПП “Странджа” четете на стр. 8).

Светлана БЪНЗАРОВА

20 години “БУЛПРОФОР”

На 20 февруари “Булпрофор” - Браншовото сдружение на практикуващите лесовъди и горски предприемачи в България, отбелязва 20-годишнината от основаването си. На празничната церемония в София присъстваха д-р инж. Ценко Ценов - заместник изпълнителен директор на ИАГ, проф. д-р Иван Палигоров - председател на СЛБ, инж. Иван Пенков - председател на Асоциацията на горските фирми в България, инж. Стефан Шулев - директор на НППГС “Христо Ботев” - Велиград, инж.

Борис Господинов - зам.-председател на СЛБ и главен редактор на сп. “Гора”, инж. Тихомир Томанов - изпълнителен директор на Асоциацията “Общински горри”, както и членове на “Булпрофор” и представители на ИАГ, ЛТУ, държавните горски предприятия и други организации и сдружения.

Презентация за дейността на “Булпрофор” изнесе нейният председател инж. Антоний Стефанов.

Бяха връчени поздравителни адреси по случай го-

дишнината, а инж. Антоний Стефанов поднесе юбилеен “Почетен знак” и удостоверение “За особени заслуги в лесовъдската практика” на

редица партньори, с които Сдружението работи, сред които бе и проф. Иван Палигоров - председател на СЛБ (снимката).

Б

40 години Природен парк “Шуменско плато”

Четиридесетата годишнина на ДПП “Шуменско плато” бе отбелязана на 5 февруари с участието на първокласници от СУ “Панайот Волов”, които подариха къщички за птици и участваха при поставянето им по дърветата в лесопарк “Кьошкете” заедно с целия екип на Парка.

На празника бе посветена и изложбата “Преди и сега” в административния център на ДПП “Шуменско плато”, в която са използвани снимки от Държавен архив - Шумен, и фотографии на Татяна Димитрова и Красимир Христов - експерти от Североизточното държавно предприятие - Шумен. В началото на XX в. платото над Шумен е обезлесено, но в резултат на упорития труд на лесовъди, паркови служители и общественост днес горите заемат 90 % от територията му. Освен промяната през

годините изложбата проследява и промените през различните сезони. Природният парк “Шуменско плато” е обявен за защитена територия на 5 февруари 1980 г. и заема площ от 3896 ха от едноименното плато.

“Основната ни задача е да запазим зеленото си богатство и да възпитаваме децата в любов към природата” - отбелязва по време на честването инж. Васил Васи-

лев - директор на ДПП “Шуменско плато”. Поддържането на парковата инфраструктура също е сред основните приоритети на Дирекцията.

През годините са изградени и маркирани туристически маршрути до всички природни и културни забележителности в района. Създадени са и разнообразни тематични маршрути с образователна цел - “Урок

по горската пътека”, “Карст под защита - дар за поколенията”, “Флористична пътека”, Специализирана пътека за незрящи, Класна стая на открито и Госки лабиринт за най-малките. Изградени са 11 заслона, места за отход и пикник. Част от тях са “осиновени” от фирми и организации.

Ирина ПАВЛОВА

Инж.
Цветан
САВЧЕВ
на 70 години

Роден е на 19.02.1950 г. в Габрово.

През 1974 г. се дипломира във ВЛТИ, специалност “Горско стопанство”.

Работа започва като проектант в ИППГСС “Агрорес-проект”, филиал - Габрово.

От 1979 г. е проектант по рекултивация на нарушени терени в “Нипроруда” - Со-

фия. През 1995 г. отново е на работа в “Агрореспроект”, където с негово участие и като ръководител на група са разработени 22 лесоустройствени проекта на горски стопанства.

Инж. Цветан Савчев е изявен професионалист в областта на лесоустройството.

Инж.
Петко
АРНАУДОВ
на 70 години

Роден е на 19.03.1950 г. в с. Кости, Бургаска област.

ВЛТИ, специалност “Горско стопанство”, завършва през 1973 година.

Започва трудовата си дейност като началник на ГТУ в ГС - Ново Паничарево. По-късно е зам.-директор на ГС - Кости, а след 1989 г. - на ГС - Царево. В продължение на десет години е кмет на Общи-

на Царево. От 2013 г. до пенсионирането си през 2014 г. отново е директор на ГС - Царево.

Инж. Петко Арнаудов е изтъкнат лесовъд и ръководител в системата на горите и обществен деец. Има съществен принос в успешното развитие на горскостопанската дейност в региона.

Инж.
Николай
ШИШКОВ
на 70 години

Роден е на 20.03.1950 г. в Панагюрище, Пазарджишка област.

През 1977 г. се дипломира във ВЛТИ, специалност “Горско стопанство”.

Цялата му трудова дейност като лесовъд преминава в ГС - Панагюрище, където последователно е помощник-

лесничей, началник на ГТУ, зам.-директор и директор.

В продължение на много години инж. Николай Шишков влага знания и опит за правилното стопанисване и ползване на горите, като взема дейно участие в създаването на повече от 30 000 дка горски култури.

Инж.
Георги
МАНГУШЕВ
на 70 години

Роден е на 26.03.1950 г. в Петрич, Благоевградска област.

Във ВЛТИ, специалност “Горско стопанство”, се дипломира през 1974 година.

Работа започва в ГС - Симитли, като от 1993 г. е директор на стопанството.

През 2003 г. преминава на работа в РДГ - Благоевград, където е експерт, а след това, до пенсионирането си през 2013 г., е заместник-директор.

Инж. Георги Мангушев е изявен професионалист и ръководител, с определен принос за успешно провеждане на горскостопанската дейност в региона. Под негово ръководство са залесени близо 100 000 дка нови гори. Внедрени са съвременни технологии в дърводобива и се постига успешно развитие на ловното стопанство. Активно участва в дейността на Съюза на лесовъдите в България.

Христо Разсуканов - лесовъд с възрожденски дух, морал и нравственост

Историята на българското горско дело е пъстра и многолика. Тя прилича на книга, недописана, без начало и край. В нея са преплетени съдби, тегоби и мечти, които въпреки патината на времето светят с неподкупния си морал, мъдрост, родолюбие.

В тези дни на размисъл и оценка почитаме делото на лесовъда Христо Антонов Разсуканов - човек смел, горд, високоинтелигентен, един от първостроителите на родното лесознание, загинал за бъдното на Българската магна силва.

Роден под буките на Еленския Балкан, запленил от красотата на кичестите явори, потомък на Разсукановия род, внук на Йеромонах Братисти, Христо Разсуканов (1874-1904 г.) е седма рожба на многолюдното семейство. Завършва с отличие Държавното земеделско училище в Образцов чифлик край Русе. Следва лесоустройство в Мюнхен, Германия (1894-1897 г.). Започва работа като помощ-

ник на варненския горски инспектор, а след това е назначен за лесничей в Панагюрище. По-късно е таксатор в Пловдивската инспекция по арондиране на горите и инспектор в Пещера. През 1903 г. е преместен в Костенецкото горско стопанство.

В първите години на професионалния си път Христо Разсуканов осъзнава "... писаното слово е единствения начин да преборим времето". Първите му публикации в лесоустройската книжнина описват експлоатацията на иглолистните гори в Родопите, външната търговия с дървен материал. Времето, в което живее, е време на големи грижи и усилия. В статията си "За движението на горския персонал" (1902 г.) остро критикува честите уволнения и премествания и неволно се пита: "Що друго върши началството, оставя ли му време да се занимава с горските работи, като целият персонал е в непрекъснато движение?". Води остри спорове за собствеността

на горите и земите с най-влиятелните в държавата хора, с ползващите летните пасища (яйлаци), с търговци на дървен материал. Открито застава в защита на държавната собственост. Постепенно, въпреки високото си образование става неудобен, но съвременен печели сърцата на горяните.

В свое писмо лесоустройският Васил Попов му пише: "Христо, в борбата с тая корупция са необходими жертви и докато не се дадат, никога няма да се оправят горските работи в нашата нещастна страна". Пророчески думи! Осем години по-късно куршумът настига Васил Попов в Лъджене.

И все пак, кой е Христо Разсуканов? Само потомък на възрожденски род? Само образован лесоустройски? И двете са верни. Но преди всичко - човек, който иска да има най-скъпото нещо, като Хайтовия герой - "окъсаният горски Данко". Искане да има съвест. Най-скъпата валута

на света. Да имаш или да бъдеш! Разсуканов избира второто. Той застава зад идеята за подготовка и школко образование на горските стражари. За обединение на лесоустройските в професионална структура на национално ниво.

Негово осъзнато кредо са думите "Бъдещето на нашето Отечество е немислимо без запазени и подредени гори. България и горите са неделими". В краткия си про-

фесионален път в гората - само 7 години, той остава с веруюто си за гората.

На 13 януари 1904 г. Христо Разсуканов, само 31-годишен, току-що назначен за лесничей в Чепино, остана завинаги в пантеона, в списъка на жертвите и мъчениците на българската гора, покосен от куршум на ненамерения никога убиец.

Чепинският лесничей е погребан в гробището на Лъджене, сега квартал на Велинград. Преди известно време и Регионалната дирекция по горите - Велико Търново, а след това и учениците от Националната професионална гимназия по горско стопанство "Христо Ботев" - Велинград, направиха опит да издирят гроба му, но се оказа, че в миналото при разширяването на града гробищата са преместени и той не е запазен. Лесоустройската колегия от Велико-търновския регион на 5 април 2012 г. постави паметна плоча на родната къща на Христо Разсуканов в гр. Елена. Паметна плоча е открита и в

двора на Учебно-опитното горско стопанство "Георги Ст. Аврамов" - Юндола. На нея остават думите, толкова важни и до днес, на Разсуканов: "Аз намирам за излишно да доказвам, че бъдещето на нашето отечество без добре запазени и уредени гори е грозно".

Гората никога не пуска синовете си и дори когато я напускат те, остават в душите ни. Горите са по-силни от безумието на хората. Трябва да умеем да виждаме зелената сърма, величието и красотата на стволите - те са в нас, ние ги имаме. Миналото е колективната ни памет, отнемат ли ни го или пренапишат, губим способността си да опазим истинското си Аз. Да носим родовата си памет по убеждение, а не по внушение. Необходимо ни е трезво родолюбие и Разсукановата смелост, и дух, и разум, и постоянство, за да пазим гората - тя е живот.

Проф. Христо ЦАКОВ

Предложение

Пътнически лифт на Витоша е необходимост

Актуализираният план за управление на Природния парк "Витоша" е изработен преди 5 г., но до неговото приемане все още не се стигна. Повод да напиша това предложение е необходимостта да се допълни този план и да се ускори приемането му. Непосредствената близост на ПП "Витоша" до населените места, включително и до областните центрове София и Перник, предоставя възможност за предвиждане на устройването на съоръжения и места за по-природо-съобразен отход на населението. Една от тези възможности е изграждането на седалков или кабинков лифт по билото между селата Владая и Мърчаево през м. Острица до платото над ски влека в м. Конярника.

През 30-те години на миналия век австрийска фирма построява въжена линия по билото между Владая и Мърчаево, необходима за транспортиране на павата от каменните кариери в м. Антените, до жп гара Владая. Една част от масивните циментови стълбове на тази въжена линия все още ги има на терена. Конструкцията на постройката на горната станция на въжената линия е налична и днес. Тя е на 1-1.5 км от м. Острица.

Построяването на пътнически лифт от с. Владая до

платото над м. Конярника е изключително необходимо за този район на ПП "Витоша". Той ще улесни достъпа до планината и ще спомогне за опазване на природната среда, като намали посещенията с моторни превозни средства.

Лифтът ще е най-удобния изход за хижите "Селимица", "Острица", "Рудничар", "Трендафила", "Еделвайс", "Кумата", "Звездица", "Боерица", ски влековете до някои от тях, ски влека "Конярника", както и до вр. Черни връх. Връзката с лифта ще се активизира чрез метростанцията в кв. Горна баня и на жп линията Горна баня - Владая - Перник.

По примера на Швейцария в периферията на парка, до населените места, където има условия, е добре да се предвидят места за устройване на класни стаи на открито, спортни площадки и малки ски писти за обучение на учениците.

Приемането на актуализирания план за управление на Природния парк "Витоша" с осъвременено допълване ще допринесе за ускоряване на природосъобразната дейност в Парка, който толкова много обичаме.

Инж. Драгомир ХРИСТОВ

Бележити дейци на лесотехническата наука

Доц. д-р Иван Палашев - учен с огромен принос за горите на Източна България

Иван Палашев е роден на 30.09.1919 г. в с. Мухово, Софийска област. Завършва Учителския институт в Пловдив през 1940 г. и започва работа като прогимназиален учител в с. Бъта, Панагюрско. След една година постъпва в армията и участва в Отечествената война в състава на Първа българска армия, за което е награден с орден "За участие във Великата отечествена война". През 1949 г. завършва Лесовъдния факултет на Селскостопанската академия. Постъпва в Добруджанския научноизследователски институт край гр. Толбухин (сега Добрич) като асистент в отдела по агролесомелиорации. От 1951 г. преминава като асистент в отдела по агролесомелиорации в Земеделската опитна станция (по-късно Комплексния научноизследователски институт) - Карнобат, а от 1959 г. е ст.н.с. и завеждащ секция "Агролесомелиорации" в Института.

През 1961 г. в Бургас се създава Научноизследователска база по дъбовите гори към Централния институт за гората - БАН и ст.н.с. Палашев е назначен за неин завеждащ. През 1964 г. защитава дисертация и става к.с.н. (сега "доктор"). Поставено е началото на бъдещата Опитна станция по дъбовите гори - научноприложен център с огромен принос в стопанисването и управлението на дъбовото стопанство в Източна България за период от 50 години. Иван Палашев стабилизира административно и научно Станцията и е неин директор до 1970 година.

През 1968-1969 г. е на специализация в САЩ и Канада, което му донася политически проблем след завръщането и освобождаването му като директор на ОСДГ -

Бургас. Макар и ст.н.с. II ст. (сега "доцент") през 1979 г., с навършване на 60 години, Иван Палашев е пенсиониран. Независимо от това ръководството на държавата и горското ведомство оценяват по достойнство неговите качества и през 1980-1981 г. той е на ръководна работа в задграничния дърводобив в Коми АССР. В следващите години, до края на живота си, е уважаван общественик в качеството си на председател на Дружеството на ветераните от войните в Бургас.

Научните интереси, изследователската и приложната дейност на д-р Иван Палашев отговарят на целите и задачите, които са поставени пред научните звена в които работи и ръководи - създаването на ползащитни горски пояси в Източна България и проучванията на съставляващите ги дървесни видове, до 1962 г. и проблемите на дъбовото стопанство и горските култури от местни за Източна България видове, както и интродуциране на иглолистните видове в този район на страната. Като ръководител на Опитната станция по дъбовите гори д-р Палашев обединява малкия научен колектив за комплексни проучвания върху най-актуалния в периода 1960-1970 г. въпрос на интензифициране на горското стопанство и повишаване на продуктивността на горите чрез внасяне на иглолистни в дъбовия район и т.нар. реконструкция на нископродуктивните гори. Извършените типологични, почвени, климатични, генетични и физиологични изследвания за този кратък период дават основание Опитната станция да организира две национални конференции с международно участие - през 1967 и 1973 г.,

с темата "Във връзка със състоянието и перспективите на залесяването в Странджа". Основните доклади на тези конференции са изнесени от Иван Палашев и са публикувани в два сборника.

Дискусиите, проведени тогава, и направените анализи и предложения избистрят препоръки за бъдещето на залесителната дейност, които действат отрезвяващо върху вълната за масово разпространение на иглолистните дървесни видове, които са актуални и днес. От висотата на научното познание бургаските научни работници защитават настоящето и бъдещото дъбово стопанство и източния бук и вместват иглолистните като предкултура и с противоерозионно и озеленително значение по подрайони в комплекса Странджа. Сред препоръките, представени от Иван Палашев на научно-техническото съвещание от 1973 г., е и главната - горскостопанските мероприятия да бъдат съобразени с климатичните и почвените характеристики на подрайоните на Странджа - периферен благуново-церов и централен горуново-буков. Диференцират се месторастенията, в които може да се

залесява с иглолистни, и се посочват подходящите видове. За съжаление, макар и ограничено, белият бор остава като вид за залесяване. Изтъква се водещото значение на естественото възобновяване и създаване на смесени иглолистно-широколистни култури, запазване на дъбовия подраст в извършваните реконструкции, създаване на широколистни противопожарни пояси в масивите от иглолистни в периферния район на Странджа, създаване на семенни бази за посевен материал, засилване на дела на механизирания процес в залесителната дейност, разширяване и задълбочаване на научноизследователската и приложната дейност, които да са с още по-голяма конкретност и целенасоченост за поставяне на научна основа на горскостопанската дейност.

В научната дейност на д-р Палашев водещо място заемат и проучванията върху физиологията на растенията, изследванията върху биоразнообразието на региона като екологията и разпространението на турската леска и на ериката, мазотата на иглолистните в озеленяването на Бургас и значението на кедрите като перспективни видове и други.

Резултатите от научноизследователската и приложната дейност на Иван Палашев са обобщени и представени в повече от 100 научни публикации и доклади в наши и чужди специализирани издания. Научната ерудиция и високата му общочовешка култура са предпоставка за мястото, което заема сред изтъкнатите дейци на горската наука от близкото минало.

Починал на 89 години през 2008 година.

Доц. д-р Дико ПАТРОНОВ

Нови книги

Янчо Найденов, Борис Господинов, Дейци и учени от горското стопанство на България (родени 1951-1960 година), София, 2020 г., "Астра Р", 352 стр.

Тази книга - трета от поредицата "Дейци и учени на България", продължава издателската дейност на Изпълнителната агенция по го-

рите за обогатяване на горската книжнина. Досега излезлите два алманаха обхващат периодите - до 1940 г. и от 1941 до 1950 година. Общо в трите книги намират място 1239 очерка със снимки на лесовъди, учени и горски служители от системата на горите в България.

Съставителите на третия алманах доц. д-р Янчо Най-

денов и инж. Борис Господинов положили огромни усилия по събирането на материалите, което им отне три години усилен труд. Съдържанието на книгата е структурирано по подобие на предишните два и включва имената на работещите в централното горско управление, РДГ, ЛТУ, ИГ - БАН, "Агроролеспроект", МОСВ, горс-

ките лесозащитни, семекон-тролни и опитни станции, професионални лесотехнически гимназии. В самостоятелен отдел са очерците за лесовъдите предприемачи, работещите в общински горски структури, кооперации, синдикалистите. Запазен е разделът за учени и лесовъдите, родени преди 1940 г., защото продължи издирва-

нето на имената от този период. Имената на рано напуснали живота и професията лесовъди, родени между 1951-1960 г., бяха включени в том втори на поредицата.

Екипът, подготвил изданието, се надява, че поредицата ще намери своето продължение с дейци и учени, родени в десетилетието 1961-1970 година.

Нови гори в Североизточното държавно предприятие

Близо 1000 дка нови гори ще бъдат залесени през тази година на територията на Североизточното държавно предприятие - Шумен. От тях 244.5 дка са във Варненска, 26 дка - в Търговишка, и 84 дка - в Шуменска област. Най-много са предвидените за залесяване площи в област Добрич - 603 декара.

Около 530 000 фиданки, отгледани в разсадниците на Предприятието, ще бъдат използвани по време на залесителната кампания през тази година. Най-много са от чер-

302 200, и полски ясен - 55 500. Ще бъдат използвани още дръвчета от видовете благун, ясен, явор, топола, над 30 000 фиданки среб-

ролистна липа и 35 660 акация за подпомагане на сектор "Пчеларство".

Над 2 млн. лв. са предвидените през тази година средства за залесяване, като в тях влизат и дейностите по семействане, производство на фиданки, почистване на площите, предвидени за залесяване, почвopодготовка, попълване на вече създадени през предходни години горски култури и отглеждане на млади гори.

Татяна ДИМИТРОВА

IN MEMORIAM

На 24 февруари почина инж. Кольо Канев Сидеров.

Роден е на 31.10.1936 г. в Нова Загора, Сливенска област. През 1962 г. завършва ВЛТИ, специалност "Горско стопанство".

От 1962 до 1968 г.

работи в ГС - Момчилград, последователно като началник на горско-технически участък, старши инженер и заместник-директор, а след това до 1971 г. е заместник-директор на ГС - Кърджали. Три години е на работа в Опитната база по борба с ерозията - Кърджали. През 1973-1979 г. е заместник главен директор на Районната дирекция по горите - Кърджали. След това 9 години е на обществена работа.

Главен директор на Горскостопанския комбинат (по късно РДГ) - Кърджали, става през 1986 г. и работи на тази длъжност до пенсионирането си през 1998 година. Цялата му дейност в този период е свързана с най-значимите по мащаби залесяване и овладяване на ерозията в Източните Родопи - над един милион декара нови и реконструирани гори и огромно строителство на технико-укрепителни съоръжения. Горските стопанства в региона са обект на вниманието на лесовъдите от цялата страна и особено на други държави, които изказват възхищение от огромните постижения на Кърджалийската лесовъдска школа. Същевременно повсеместно се извеждат отгледни сечи в млади насаждения, обособен е значителен по площ превръщателен клас от дъбови и букови издънкови насаждения.

Поклон пред светлата му памет!

ЮРИДИЧЕСКА КОНСУЛТАЦИЯ

В кои случаи при прекратяване на трудовото правоотношение работникът или служителът има право на обезщетение на основание чл. 222, ал. 3 от Кодекса на труда, след като е придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст

Отговор: При прекратяване на трудовото правоотношение, след като работникът или служителът е придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, **независимо от основанията на прекратяването (във всички случаи на прекратяване, предвидени в Кодекса на труда)** той има право на обезщетение от работодателя в размер на brutното му трудово възнаграждение за срок от 2 месеца, а ако е работил при същия работодател през последните 10 години от трудовия му стаж - на обезщетение в размер на brutното му трудово възнаграждение за срок от 6 месеца. За да получи обезщетение в размер на 6 brutни възнаграждения, законът изисква работникът или служителът да е работил при работодателя си през последните 10 години. Обезщетението по чл. 222, ал. 3 от КТ се изплаща само веднъж.

Кодексът на труда в чл. 222, ал. 4 е предвидил възможността дори работниците и служителите, които не са достигнали необходимата възраст за пенсиониране, но имат изискуемия осигурителен стаж и по тяхно желание се пенсионираат една година по-рано, също да получат обезщетение в размер на шест или две brutни заплати в зависимост от това колко години са работили при последния си работодател преди пенсиониране.

На първо място, за да получи обезщетение при прекратяване на трудовото правоотношение, след като работникът или служителът е придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, **е необходимо той да е придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, т.е. трябва да има необходимата възраст и осигурителен стаж съгласно Кодекса за социално осигуряване.** Размерът на обезщетението при пенсиониране е в зависимост от времето, през което работникът е работил при последния си работодател преди да придобие правото си на пенсиониране за осигурителен стаж и възраст. Ако през последните 10 или повече години от трудовия му стаж работникът е работил при един и същи работодател, той има право на обезщетение в размер на 6 brutни заплати, а ако е работил при различни работодатели той има право на обезщетение

ВЪПРОС: Във връзка с предстоящото ми пенсиониране искам да знам дали при прекратяване на трудовото ми правоотношение с ТП ДГС - ... трябва да ми бъдат изплатени 6 (шест) brutни работни заплати - обезщетение при прекратяване на трудовото правоотношение, след като работникът или служителът е придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст? Започнал съм работа в ТП ДГС - ... на 20.03.1986 година. Имам непрекъснат трудов стаж до 11.08.2011 г., когато е прекратен договорът ми за управление и съм регистриран в Бюрото по труда до 11.08.2012 година. От 21.01.2013 до 10.09.2013 г. съм работил във фирма "....." ЕООД като специалист по ловно стопанство. От 11.09.2013 до 05.12.2014 г. отново съм директор на ТП ДГС - След прекратяване на договора ми за управление следва регистрация в Бюрото по труда за една година, след което на 10.03.2017 г. съм назначен в ТП ДГС - ... на длъжност "лесничей", където работя и в момента.

в размер на две brutни заплати. Съгласно съдебната практика, дори работникът да е прекратявал трудовия си договор и след това отново да е започнал работа при същия работодател, това не се счита за прекъсване на работата при този работодател, ако работникът не е работил при друг работодател и не е осигуряван от друг работодател. Ако, след като е прекратил трудовия си договор, работникът се е регистрирал в Бюрото по труда и след това отново е започнал работа при същия работодател, в този случай не се счита, че има прекъсване на работата при този работодател, **ето защо работникът има право на обезщетение в размер на 6 brutни заплати.**

Съгласно Браншовия колективен договор на работещите в отрасъл "Горско стопанство - Стопанисване", който действа в момента (влязъл в сила от 01.01.2019 г. и в сила до 31.12.2020 г.) и съответно се отнася за работещите в ТП ДГС - "Всички работници и служители в трудови правоотношения с държавните предприятия по чл. 163 от Закона за горите и техните териториални

поделения (ДГС и ДЛС), както и били в трудови правоотношения с УОГС и "Агроролеспроект" ЕООД и са придобили право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, също имат право на обезщетение в размер на brutното им трудово възнаграждение за срок от 6 (шест) месеца, когато последните 10 години трудов стаж са придобили в ДП по чл. 163 от ЗГ, ДГС, ДЛС, УОГС и "Агроролеспроект" ЕООД, както и в НУГ/ДАГ/ИАГ и техните структури и специализирани териториални звена, в търговските дружества в сектор "Горско стопанство", в което държавата е била едноличен собственик на капитала и правата ѝ са упражнявани от Министерството на земеделието, храните и горите (ЕАД и ЕООД), в Държавните дивечовъдни станции, Държавните горски и ловни стопанства (ДДвС, ДГС и ДЛС)".

Видно е от това, което сте описали като положен трудов стаж, преди прекратяване на трудовото ви правоотношение до момента, в който сте придобили право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, **Вие не може да получите обезщетение в размер на 6 brutни заплати.** Причината да не получите обезщетение в този размер е, че сте работили за времето от 21.01.2013 до 10.09.2013 г. във фирма "....." ЕООД като специалист по ловно стопанство и поради тази причина нямате 10 години стаж при работодателя си преди прекратяване на трудовото правоотношение. Тази фирма не е държавно предприятие по смисъла на чл. 163 от Закона за горите и следователно това време, през което сте работили в нея, не може да се ползва, за да имате непрекъснат 10-годишен стаж при последния Ви работодател, въпреки по-добрите възможности, които са Ви предоставени в Браншовия колективен договор. **Вие имате право на обезщетение съгласно чл. 222, ал. 3 от КТ в размер само на 2 brutни заплати.**

Справка: чл. 222, ал. 3 и ал. 4 от КТ, чл. 68 и чл. 68а от КСО, чл. 163 от Закона за горите и чл. 15, ал. 3 от БКТД на работещите в отрасъл "Горско стопанство - Стопанисване".

Димитър НАЙДЕНОВ
юрист на ФСОГСДП

25 години Природен парк “Странджа” - най-голямата защитена територия у нас

Със своите 116 000 ха ПП “Странджа” е най-голямата в страната защитена територия. Обявен е през 1995 г. с постановление на Министерския съвет с категория “народен”, а от 1998 г. - “природен”.

Обявяването на защитените територии в Странджа започва, когато на 29 юни 1933 г. с постановление на министър К. Муравиев е обявена първата в страната защитена територия - “Горна Еленица - Силкосия”, с площ 389.6 хектара. На територията на ПП “Странджа” има още 4 резервата - “Узунбуджак”, обявен със заповед № 2245/30.12.1956 г., “Витаново” - заповед № 1113/3.12.1981 г. “Средока” - заповед № 75/18.01.1989 г., и “Тисовица” - заповед № 169/16.02.1990 година.

Днес на територията на ПП “Странджа” има 16 защитени местности - “Батака”, “Босна”, “Велека”, “Докузак”, “Естествено находище на пирен в м. Дядо Вълча”, “Кривинизово”, “Кълката”, “Марина река”, “Моряне”, “Парория”, “Петрова нива”, “Руденово”, “Силистар”, “Странджанска зеленика”, “Странджанска дъбрава” и “Устието на р. Велека”, както и 7 природни забележителности.

Горите на планината, които заемат 85 % от Парка, в монодоминантни и смесени дървостои, са от видовете - източен бук заемащ площ от 13 400 ха, източен горун - 23 500 ха, благуи - 27 400 ха, чер - 8800 ха, обикновен габър - 1800 ха, и келяв габър - 3200 хектара. Най-старото дърво в ПП “Странджа” е близо 1000-годишен дъб (благуи) край с. Заберново, общо 15 са защитените дървета, като преди месеци за защита са предложени още 19 вековни дървета.

В Парка са известни около 1700 вида растения (50 % от всички видове в България). 124 от тях са вписани в “Червената книга на Р България”, на европейско ниво са застрашени редица видове като кавказка боровинка, пролетна циклама, провански салеп. Особена група растения в Странджа са реликтите - видове, оцелели до наши дни от минали геологични времена, общо 64, седем от които имат тук своите единствени европейски находища. Сред тях е символът на Парка - странджанската зеленика (*Rhododendron ponticum*), която е терциерен реликт.

Сред безгръбначните животни в Парка консервационно значими са 164 вида. Реликтни са 34 вида, а от ендемичните 4 вида са локални и 80 български. Установени са 24 вида влечуги (70 % от влечугите у нас). Срещат се 269 вида птици, което представлява две трети от цялата българска орнитофауна. В

границите на Природния парк се размножават 66 вида бозайници. Популациите на видрата и дивата котка са ценни за Европа. Редки видове са лалугерът и европейският пъстър пор. Над ПП “Странджа” преминава вторият по големина в Европа миграционен път на птиците “Виа Понтика”.

Природният парк е единствена у нас територия с населени места - 19 села и 2 града.

В ПП “Странджа”, чиято администрация се намира в Малко Търново, има близо 300 км туристически, вело-, еко- и религиозни маршрута. Три са информационно-посетителските центъра на Парка - единият е в Граматиково, а сбирката му е интересна с експозицията “Редки и защитени видове в Странджа” и пещерната зала в реални разме-

ри. ИПЦ в Малко Търново, открит на 13 май 2007 г., по време на петото издание на Фестивала на зелените, е създаден като част от цялостната програма на ДПП “Странджа” за опазване на биоразнообразието, популяризиране на природното и културното наследство и образователните дейности. Най-новият Информационно-посетителски център се намира в Ахтопол и носи името “Приморска Странджа”, което показва и неговата основна цел - да отвори още една врата от морето към вътрешността на Парка.

Странджанската зеленика е символ на ПП “Странджа”, затова през 2003 г. е учреден уникален фестивал - Фестивалът на зелените, който е единственият в страната. Той се провежда през май (периода на цъфтеж на странджанската зеленика) в различни селища от територията на Парка.

В последната неделя от май (преди 3 юни) се провежда и единственото у нас поклонническо шествие на петте странджански нестинарски села до Голямата аязма (Влахов дол) с изходни гочки Граматиково, Сливово, Българи, Кости и Кондолово.

Нестинарският обред е на 3 юни в с. Българи. Според традицията нестинарите играят вечерта в деня на Св. св. Константин и Елена (нощта на 3 срещу 4 юни по стар стил).

Защитената местност “Мишкова нива” с тракийско светилище е в района на Малко Търново, близо до границата с Турция, и е много посещаван обект.

В м. Петрова нива в предпоследната седмица на август се провежда Националният възпоменателен събор в чест на Илинденско-Преображенското въстание (1903 г.).

ДПП “Странджа” е разработила редица маршрути, като най-посещаваните са 12 познавателни и интерпретативни маршрута - “До манастирчето в м. Пряслопът”, екопътека “С. Младежко - пещери и извори на р. Младежка”, “Реки”, “Прилепи”, с отклонение до тракийската гробница в м. Пропада, “В царството на зелените”, “Птиците на Велека”, геоложки маршрут “Ахтопол - устието на р. Велека - Синеморец - Бутамата - Силистар”, “До Вълчанов мост”, “Малко Търново - хижата - м. Бъчварка - Малко Търново”, “Марина река - живият музей на терциерна Европа”, “Пътят на ясния месец”, “Хищници”, и кръговият маршрут “С. Стоилово - р. Велека - м. Петрова нива - Балабановия вир - Раздол - с. Стоилово”.

Инж. Румяна ЦВЯТКОВА
директор на ДПП “Странджа”
Йоана ГЮРОВА
експерт “Връзки с обществеността”

ПРОФЕСИОНАЛНА АКУМУЛАТОРНА СЕРИЯ

АГРОЛАНД - БЪЛГАРИЯ - АД
София 1700, ул. „Осми декември“ № 13, тел. 024 666 916
e-mail: info@agroland.eu
www.husqvarna.bg

Husqvarna
READY WHEN YOU ARE